

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

II. Quatenus attributa ad obiectum attributionis referantur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

formalem intrinsecam, aut dignitatem laudis habeat, sed potius ab actu, cuius est effectus eam mutetur.

7 Respondeo, ad veritatem, & bonitatem formalem actuum intellectus, & voluntatis, ab eorum obiectis haustas, non requiri in his veritatem, & bonitatem formalem: nimirum, quia ut plurimum obiecta sunt incapacia veritatis, & bonitatis formalis intrinsecæ: veritas enim formalis cum vitalitate in actu secundo & representatione, & bonitas illa formalis cum libertate, & vitalitate coniunctæ sunt: huiusmodi autem prædicata non conveniunt plerumque in obiecta: si quando vero in ea cadunt id est omnino per accidens, ut aiunt. At obiectum attributionis penes quod scientia est una, unitatis formalis est capax, ut visitur in subiecto Theologiæ, Deo nimirum, qui summè vnus: necnon etiam in quouis alio subiecto aliquatenus vno, rectè igitur diximus illud vnum esse formaliter, eo ipso quod unitatem formalem scientiæ conferat. Deinceps secundo respondeo, si res paulò attentius, & pensularius spectetur parem pene esse unitatis, quæ de loquimur, & bonitatis, veritatisque rationem, & obiecto argumento nostram sententiam potius confirmari, quam infirmari: sicut enim actus voluntatis tendens in solam bonitatem radicalem actionis exterioris, & obiecti, quam postea in illam refundit, eam bonam, ac meritoriam, extrinsecè quidem, sed tamen formaliter denominans, cui simile quiddam in cognitione vera, & eius obiecto cernitur; ita similiter scientia totalis in obiecto attributionis solam unitatem radicalem supponit, ab eaque unitatem formalem sumit, illamque postea obiecto acceptam refert, idque aliquibus actibus suis vnum formaliter denominat. Quod videre est in ente, v. g. antequam enim Metaphysica illud intueretur, multiplex est, & numerosum, ac nonnisi radicaliter vnum, ab hac autem radicali unitate formalem mutuatur, eam postea redditura.

8 Aduersus secundam conditionem, & ordinem attributorum ad obiectum attributionis multa solent argumenta confici: nullus enim interea excogitatus est ordo, qui ab aliquibus non impugnetur. Ceterum ea argumenta, totamque secundam conditionem tanquam magis operosam in sequentia capita differo, ac tertiam conditionem aggredior, & quandam, aduersus eam, objectionem diluo, quæ sic se habet: Vnitas in diuisione rei in se, & eius diuisione à qualibet alia consistit: sed scientia ratione primæ conditionis habet ab obiecto attributionis, quod vna sit, adeoque in se indiuisa, & à quouis alia diuisa, seu distincta: igitur tertia conditio hanc distinctionem exprimens inutilis est, ac superuacanea. Respondeo primò negata maiori, multis enim partibus verius est, unitatem in sola indiuisione sitam esse. Quamquam autem diuisio à quacumque alia re sit realiter talis indiuisio, satis tamen superque est, ut ab eâ sit ratione nostra distincta, ne conditio eam addens, & per eam obiectum attributionis explicans sit superflua, aliàs supposito genere differentia ei superaddita, & definitionem complens omnino superflueret. Respondeo secundo tertiam illam conditionem non ita intelligendam necessario esse, ut obiectum attributionis sit causa distinguendi vnā scientiam ab alia: ita enim fortassis non differret à prima, si nimirum vnitas tam in diuisionem rei in se, quam diuisionem ab alia complectatur. Sensus ergo illius tertiæ conditionis est, obiectum attributionis vnum, idemque non posse esse commune diuersis scientiis, nisi valde incongruè, ut præter alios scitè docuit Caietanus 1. part. quæst. 1. articulo 1. sine

Quamuis autem hinc colligatur distinctio vnus scientiæ ab alia, non tamen est ipsa distinctio, siue causa formalis distinguens, sicut etiam ex unitate, siue in diuisione rei in se colligitur eius diuisio à quouis alia, & tamen iuxta magis probabilem sententiam vtrique inuicem distinguitur, & per aliud res est in se indiuisa, & per aliud diuisa à quouis alia.

9 Tribus prædictis conditionibus addi solet quarta, nimirum ut obiectum attributionis, habeat passiones, siue proprietates, quas scientia totalis de illo demonstret, & quod consequens est, ut habeat principia, & causas, quibus ea demonstret. Ita innumeris scholastici, præsertim vero Durandus quæst. illa 5. prologi P. Vázquez disp. 10. citata cap. 1. num. 2. sine P. Suarez disp. 1. metaph. sect. 1. num. 25. Apollinaris 1. poster. quæst. 42. Collegium Conimbr. prædicta quæst. 5. art. 1. paulò ante medium. Et quidem obiectum attributionis Metaphysicæ, de quo maxime dubitari posset, suas habet passiones, ac proprietates, si non realiter, at ratione nostra à se distinctas, quæ possint de eo demonstrari, nempe vnum, verum, bonum: habet itidem principia, per quæ ea demonstrari queant, non extrinsecæ, & realiter distincta, sed tamen intrinsecæ, & realiter indistincta, ac solum ratione distincta, quæ quidem, aut sunt complexa, ut quodlibet est, vel non est, impossibile est idem simul esse, & non esse, aut incomplexa, cuiusmodi est ipsum ens respectu talium proprietatum, vel earum & aliqur respectu aliarum, quæ ratione ex unitate veritas, & ex veritate, siue cognoscibilitate, bonitas, ac amabilitas demonstrantur. Porro hæc quarta conditio mihi probatur, si sermo sit de obiecto attributionis cuiusvis scientiæ speculatiuæ. Sin autem loquamur de obiecto attributionis scientiæ practicæ, quæ magis ad executionem sui obiecti principalis, quam ad eius cognitionem perfectam refertur, fortassis in ea prædicta conditio locum non habet, quamuis magis sit, ut in illa etiam admitti debeat: vtrumque autem horum in Dialectica libro secundo tractatu 2. perstrinximus.

10 Ad extrinsecum animaduerte, quod à nobis, & à plerisque vocatur obiectum attributionis, id ab aliis multis appellari subiectum, quo pacto inter alios loquitur B. Thomas 1. part. quæst. 1. art. 7. & noster Rubius quæst. 6. proemiali: ab aliis vero subiectum formale; quo modo loquitur Caietan. in B. Thom. loco citato: à non paucis subiectum attributionis; quo loquendi modo vtuntur P. Suarez d. 2. de fide sect. 1. num. 2. & P. Aegid. d. 9. de fide dub. 1. à multis etiam obiectum adequatum, ut videre est apud P. Suarez 1. metaph. disp. 1. sect. 1. num. 7. 8. 16. & 24. à quibusdam etiam absolute obiectum; ut præter alios loquitur noster Rainaudus in prologo disciplinæ moralis §. 2. num. 10. ab aliis denique obiectum principale. Sed hæc voces eodem recidunt, & ne confundant, aut in æquiuocationem sensum inducant, animaduerti debuerunt.

C A P V T II.

Quatenus attributa ad obiectum attributionis referantur.

11 Quamquam multi communiter de hac relatione attributorum ad obiectum attributionis in omnibus scientiis eodem philosophentur modo, ipse tamen in scientiis speculatiuis, & practicis diuersam esse, & in his intrinsecam, & naturalem, in illis verò extrinsecam,

extrinsecam, & arbitrariam arbitror. Quamobrem dico primò: in omni scientia speculatiua ordo attributorum ad subiectum, cui attribuuntur est extrinsecus, & arbitrarius, pro solo libito, seu placito inuentorum, fundamentum habente in rebus ipsis, & cognitionibus, quibus attinguntur. Porro ordinem hunc habere fundamentum in rebus, & earum notitiis est res scientiæ subiectas ordine physico, & reali partis subiectiue, essentialis, aut integrantis, causæ, effectus, aut proprietatis, aliove simili modo inuicem referri, aut ordinari, & notitias rerum scibilium ordinem medij, & finis, quo altera ad alteram comparandam iuuat, aliumve similem adipisci. Quapropter ordo hic obiecti attributionis est formaliter extrinsecus, & fundamentaliter intrinsecus.

12 Pro quorum lucè, & argumentorum, quæ in contrarium mox subiiciemus, enodatione, animaduertendum, aliud esse fundamentum reperiri in rebus, & earum notitiis, vt vnum obiectum potius, quam aliud sit obiectum attributionis totius scientiæ, aliud verò in illis fundamentum esse, vt ex æquo vtrumlibet sit obiectum attributionis prout auctoribus placuerit. Illud prius, nec nostræ sententiæ, nec veritati consonat: hoc posterius, & ad nostram sententiam, & ad veritatem accedit. Siquidem ordo physicus, & naturalis rerum scibilium, & ordo intentionalis cognitionum, quibus sciuntur æquè competit cuiuslibet fermè obiecto, præsertim principali, respectu cuiuslibet eiusdem scientiæ, & similiter cuius cognitioni comparatione cuiusque alterius ad scientiam spectantis eandem, vt decursu huius tractatus clarebit. Proinde nullum fundamentum est, vt hoc potius, quam illud obiectum, terminet habitudinem reliquorum, quæ illi attribuuntur, est vero, & maximum, vt ex pluribus obiectis quodlibet sit obiectum attributionis reliquorum: prout scientiæ institutores maluerint.

13 Animaduertendum rursus, duo esse attributorum genera, alia quæ identificantur cum subiecto, eiusque sunt partes subiectiue, siue inferiores, alia, quæ à subiecto realiter distinguuntur. Attributa prioris generis habent ordinem, ac relationem ad obiectum attributionis, qualem habet obiectum materiale ad formale à se indistinctum, ac logicè superius: sicut enim voluntas odio habet intemperantiam, quia est peccatum, & amat temperantiam, quoniam est virtus, quibus in obiectis ratio formaliter amata, aut odio habita est indistincta à ratione materialiter amata, odiove habita, ita Physica, v. g. agit de cælo, quia est ens naturale, de homine, quia etiam est ens naturale, & sic de reliquis obiectis, quæ sunt entia naturalia, vel mobilia. Attributa verò posterioris generis, cum subiecto velut, media cum fine, comparantur: quo pacto in Theologia cognitio rerum à Deo creatarum, virtutum, & vitiorum, necnon reliquorum, quæ sunt à Deo distincta, ea, inquam, cognitio est medium, quod ordinatur tanquam ad finem suum ad perfectam notitiam Dei, qui Theologiæ subiectum censetur. Cæterum nec ordo finis, & mediorum in attributa prioris generis, nec ordo obiecti materialis, & formalis in posterioris generis attributa quadrat. Primum planè constat: quoniam qui perfectam habet notitiam rationis inferioris, eo ipso rationem superiorem in ea intimè contentam perfectè dignoscit. Contra verò, qui rationis superioris perfectam habet notitiam, non hoc ipso rationem inferiorem sub ea contentam perfectè cognoscit, vt perspicuè cernitur in homine, & animali: fieri enim nequit, vt hominis natura ex amussim innotescat incognito animali, propter id quod homo est essentialiter ani-

mal rationale: esse autem potest, vt animal exactè cognoscatur latente homine, à quo nimirum, & reliquis inferioribus essentialiter abstrahit: cognitio igitur rationis inferioris includit cognitionem rationis superioris, sicut vna ratio cognita aliam: igitur prior cognitio nequit esse medium ad posteriorem cognitionem in se inclusam, neque hæc finis contemplatione illius, aliàs aliquid foret medium respectu sui ipsius, & quod consequens est, ad rem iam obtentam obtinendam tamen, irritis quidem votis, cassisque conatibus inhiaremus. Secundum eorum, quæ statuimus, non minus constat: siquidem attributa posteriora à subiecto distinguuntur: nequeunt igitur cum illo velut obiecta materialia cum formali indistincto comparari.

14 Quibus prælucentibus, assertio probatur: quoniam ordo attributorum ad subiecta, quibus attribuuntur in scientiis speculatiuis non est duntaxat intrinsecus, & naturalis, siue inesse rei, vt aiunt, siue in esse cogniti vt capitibus sequent. constabit: igitur est extrinsecus, & is, qui à libito, & arbitrio philosophorum proficiscitur. Deinceps à simili declaratur: subiectum scientiæ speculatiue, cui reliqua eius attribuuntur obiecta, ita se habet, sicut in rebus artificialibus fundamentum domus, quod reliquæ molis sustentitur: quamobrem, sicut à fundamento omnis ædificij constructio incipit, ita nisi doctrinæ difficultas aliud postulet, à subiecto omnis doctrinæ rectè ordinata inchoat, vt communiter auctores docent. At quod fundamentum ædium his, vel illis ponatur lapidibus, iis accidentale, & arbitrarium est, & supposita aliqua in ipsis aptitudine, à solo architectorum libito proficiscitur: quod igitur hoc obiectum potius, quam illud sit subiectum, & quasi fundamentum scientiæ, cui tota illa superimposita sit, ipsis obiectis, & earum notitiis accidentale, & extrinsecum est, & supposita aliqua in eis aptitudine à solo philosophorum nascitur arbitrio. Quod autem ordo hic extrinsecus, & arbitrarius, non sine fundamento sit, in rebus ipsis, & earum notitiis, constat tum ex Aristot. 1. poster. & B. Thoma 1. part. quæst. 1. artic. 7. & 1. 2. quæst. 54. art. 4. ad 3. tum etiam quia aliàs omnes scientiæ, in quoddam inscitiæ, & ignorantia chaos abirent.

15 Dico secundò: in scientia practica, qualis est Dialectica, & philosophia moralis, ac medicina, aut, si qua alia, ordo attributorum ad obiectum attributionis est intrinsecus, siue essentialis, & non extrinsecus, aut ab arbitrio philosophorum pendulus. Porro ordo intrinsecus, & naturalis, alius est realis, siue in esse rei, merito cuius attributa realiter sumpta ad obiectum attributionis itidem realiter sumptum referuntur, hoc est veluti eius effectus causæ, &c. alius intentionalis, siue in esse cogniti, munere cuius cognitio attributorum ad cognitionem obiecti attributionis refertur, vnaque propter aliam intenditur: alius demum mixtus & partim realis, partim intentionalis, intentionalis quoad fundamentum, & realis quoad terminum, atque vt paucis expediam, talis quo cognitio attributorum, non tam ad perfectam cognitionem, quam ad perfectam executionem obiecti attributionis refertur, quanquam hanc ita curet, vt illam penitus non omitat, vt ostensum est in Dialect. lib. 2. tractatu 2. Hic autem tertius ordo intrinsecus est, quo in scientia practica attributa ad obiectum attributionis per se referuntur, cum duo priores ad illud quodammodo per accidens, & impertinenter sese gerant.

16 Probatur autem hæc assertio secunda à priori. Obiectum attributionis scientiæ practicae est finis immediatus,

immediatus, & intrinsecus, ad cuius executionem regulas præscribit: atqui ad eum finem nequit non ex natura sua, & intrinsecè referri: ordo igitur, quo scientia practica attributa sua vni alicui subiecto attribuit, intrinsecus est, ac naturalis. Maior perspicua: nam obiectum attributionis scientiæ speculatiuæ est finis intrinsecus, ad cuius perfectam notitiam, & contemplationem actus suos dirigit, contra ergo obiectum attributionis scientiæ practici erit finis intrinsecus, ad cuius praxim, & executionem actus suos destinat. Minor probatur: regulæ scientificæ, quæ ad alicuius finis executionem dirigit, ad alterius executionem dirigere nequeunt, quando directio eis quidem essentialis est, & indistincta ab earum representatione, quam nequeunt mutare: cum igitur ordo scientiæ practici ad obiectum attributionis sit, regulæ ad opus regulatum, siue finem vi regulæ ad exequendum, nequit scientia practica essentialiter, & intrinsecè non referri ad eum finem, quem semel sibi præstituit.

17 Item secundò probatur eadem assertio, à posteriori. Quoniam scientia moralis ita ad bonitatem moralem actuum voluntatis velut obiectum attributionis, & finem intrinsecum reliqua sua obiecta ordinat, vt ea in aliud natura sua referre nequeat: scientia etiam rationalis cuiusmodi est Dialectica, ita ad veritatem reliqua obiecta sua instituit, vt in alium finem intrinsecum ea referre non possit: medicina quoque, si inter scientias numeranda, non in aliud, quam in sanitatem velut obiectum attributionis suapte natura referibilis est: & par est ratio cuiusvis alterius scientiæ practici, si qua reperitur alia: omnis ergo scientia practica se, & attributa sua ad finem, & obiectum attributionis naturaliter, & intrinsecè coordinat.

18 Tertiò probatur eadem assertio à simili: ordo quo ars practica in finem suum reliqua obiecta ordinat, est intrinsecus, & essentialis: idem ergo de scientia practica dicendum. Antecedens suadetur: quoniam ars pingendi, v.g. picturam velut finem sibi, suisque obiectis sponte sua præstituit, ita vt in alium finem sit irreferibilis: domifactoria architecturam, musica numerum sonorum, siue oblectationem auditus sibi naturaliter, ac necessaria ratione proponunt: atque idem cernere est in aliis artibus.

C A P V T I I I.

Obiectiones aduersus doctrinam superioris capitis repelluntur.

19 **A**duersus priorem assertionem capitis præcedentis, obieciens ex P. Roderico: si ordo attributorum, ad subiectum esset extrinsecus, & arbitrarius, posset institutor scientiæ de Angelo, verbi gratia, & scientiæ de lapide, huius cognitionem in illius notitiam referre: & lapidem Angelo velut subiecto attribuere, in scientia, quæ de utroque disserat: atqui Angelus nequit esse obiectum attributionis, in quod lapis referatur, cum cognitio lapidis ad exactam notitiam Angeli impertinens sit, & lapis, ac Angelus, quod aiunt in esse rei minimè referantur: ordo igitur attributorum ad subiectum non extrinsecus, sed intrinsecus est, & essentialis. Respondeo, ordinem illum, non esse ita extrinsecum, & arbitrarium, quin fundamento alicui, quod præbeant res ipsæ, & cognitiones earum inniti debeat, cuius quidem defectu lapis Angelo attribui nequit in eademmet scientia, nisi inceptè, & abs re.

20 Obieciens secundò: Ordo causæ efficientis ad suum effectum est essentialis, & transcendentalis: ordo igitur cognitionis attributorum ad cognitionem subiecti est essentialis, ac transcendentalis, ac proinde non arbitrarius, & accidentalis. Antecedens supponitur ex physica, ac sponte sua satis patet: quid enim igni, verbi gratia, essentialius, quam esse calefactiuum, siue ad calorem instar causæ efficientis referri. Consequentia etiam videtur perspicua: cur enim ordo causæ efficientis magis, quam ordo causæ directiue essentialis fiet? Respondeo: duplex est habitudo causæ efficientis ad effectum: alia qua cum actu efficit; & hæc ei nequaquam est essentialis: alia qua cum efficere potest; & hæc ei essentialis esto, quamuis oppositum forsitan sit verius. Quocirca, tametsi causæ creatæ liberæ essentialis sit, quod in alterutram contradictionis partem flectere se possit, secus tamen, quod in eam actu se flectat potius, quam ad aliam: & licet causæ creatæ necessaria sit essentialis, quod virtutem, & energiam suam possit exercere, non tamen quod actu eam exerat, quandoquidem potest à causa prima cohiberi ne operetur: ac tandem esto (quod falsum est) Deus ordinem transcendentalem ad creaturas habeat, is tamen ordo non est creatoris, quo eas producat, sed omnipotentis, quo possit eas producere, si libuerit. Pari ergo iure distinguenda est duplex habitudo attributi ad subiectum: alia merito cuius ei attribui potest, & hæc ei est fortasse essentialis, quod solum obiectio conuincit, & nobis non aduersatur: alia, munere cuius ei actui attribuitur, & hæc esse ei essentialis haud est, sed arbitraria, & quæ à libito Doctorum oritur. Neque vero efficientium causarum ordo doctrinam hanc impugnat, sed potius optima paritate propugnat.

21 Oppones tertiò: ordo attributorum ad subiectum sicubi esset extrinsecus, & in solo philosophorum libito situs, voluntas illa philosophorum scientiam in ratione vnius scientiæ constitueret: consequens est falsum: ergo & illud inde sequitur. Sequela probatur: siquidem ordo attributorum ad vnum subiectum scientiam quoad rationem vnius scientiæ constituit, vti certo certius: ergo & voluntas primorum philosophorum eam constituet, vbi semel in huiusmodi voluntate ordo ille consistat. Quod autem consequens sit absurdum, suadetur. Primò, quia syllogismus voluntate syllogizantis intrinsecè non constituitur, solumque ab ea veluti à causa efficienti, aut obiectiua extrinsecè dependet. Deinde quoniam scientia est virtus intellectualis, vt traditur ab Aristotele 6. ethicorum: igitur ab actu voluntatis intrinsecè non constituitur, solumque ab eo pender extrinsecè, & quod aiunt præsuppositiue, non aliter, atque è conuerso virtutes voluntatis nullo constituuntur intellectus actu, tantumque ab intellectu veluti causa extrinseca, & directiua oriuntur.

22 Huic argumento vt occurrat, prius noto, scientiam trifariam accipi posse, & solere. Primò strictissime pro actu, aut habitu conclusionum, vt aduertit præter alios Cateranus 1. part. quæst. 1. artic. 2. quo sensu, nec discursus pro vt principia complectitur, nec etiam collectio plurium discursuum scientiæ appellationem subeunt. Secundò, minus strictè pro discursu, quatenus præmissas, & conclusionem comprehendit, quo pacto B. Thom. 1. part. quæst. 1. artic. 8. scientiam usurpauit, vbi scientias naturales esse argumentatiuas, & de suis principiis plurium veritatum illatiuas edocuit. Tertiò, adhuc minus strictè ac iuxta aliquos omnino improprie, & alienè pro cumulo, & collectione plurium discursuum, qua

ratione